

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	639
Land:	Gaza-Vestbredden
Kilde:	Landinfo
Titel:	Persontrafikk over Rafah grenseovergang til og fra Gazastriben
Udgivet:	14. december 2023
Optaget på baggrundsmaterialet:	2. februar 2024

LANDINFO

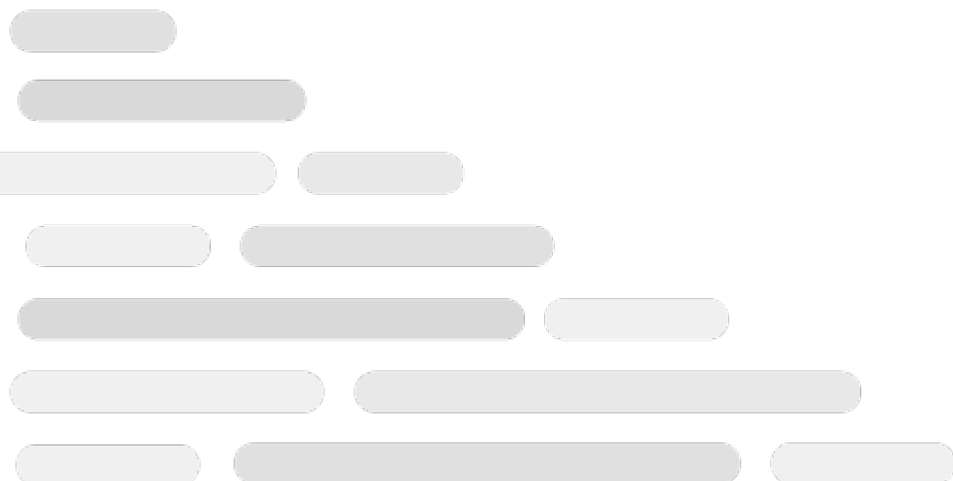
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Palestina

Persontrafikk over Rafah grenseovergang til og fra Gazastripen

14. desember 2023

© Landinfo 2023

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

The Rafah border between the Gaza strip and Egypt is practically the only passage out for Gaza's population. Both Hamas, on the Palestinian side, and Egypt impose strict control over the crossing.

While there is no limit on the number of people crossing into Gaza every day, Egypt allows only 400 entries from Gaza daily. Exempt, are people who pay for special coordination with a private travel agency. This is costly and no real option for most of the people in Gaza. Only people with humanitarian needs, a foreign passport or residency abroad, including students, are allowed to cross into Egypt from Gaza with regular coordination through Hamas.

Entry into Gaza is also under Egyptian control, and dependent on security screening. Travellers who have not obtained a visa to Egypt are under strict surveillance during their stay in transit in Egypt. Single young men under the age of 40 usually do not get a visa, but if they pass the security screening, they may travel through Egypt under surveillance of the Egyptian police.

Only Palestinians registered in the Israeli controlled Palestinian civil registry, and who are in possession of a Palestinian national ID-card, are allowed entry to Gaza.

Sammendrag

Grenseovergangen mellom Gazastripen og Egypt, beliggende i Rafah, er i praksis den eneste reelle grenseovergangen for lokalbefolkningen i Gaza. Både Hamas, på palestinsk side, og Egypt utøver streng grensekontroll.

Mens det ikke er noen begrensning på antall reisende inn til Gaza per dag, er det et tak på 400 som kan reise ut. Unntatt er personer som betaler for spesialkoordinering gjennom et reisebyrå. Dette er kostbart og derfor ingen reell mulighet for majoriteten av befolkningen. Kun personer med humanitære behov, utenlandsk pass, eller oppholdstillatelse i utlandet, inkludert studieopphold, får reise inn til Egypt fra Gaza med koordinering gjennom Hamas.

Innreise til Gaza via Egypt er også underlagt egyptiske restriksjoner, og kun personer som blir sikkerhetsklarert av egyptiske myndigheter, slipper inn til Egypt for videre innreise til Gaza. Det er særlig strengt for enslige menn under 40 år.

Alle palestinere som reiser inn til Gaza må være registrert i det israelsk-kontrollerte palestinske folkeregisteret og inneha palestinsk ID-kort, selv om de reiser med et utenlandsk pass.

Innhold

1	Innledning.....	6
1.1	Kilder	7
2	Kontroll over grenseovergangen	8
2.1	Egypt kontrollerer grensens åpningstid	9
3	Innreise til Gazastripen fra Egypt.....	10
3.1	Krav om palestinsk ID-kort	10
3.2	Reisen må koordineres med egyptiske myndigheter	10
3.2.1	Visumkrav til Egypt.....	11
	For personer som kun skal oppholde seg i transitt i Egypt.....	11
	For personer som arrangerer egen transport til Gaza.....	11
3.2.2	Koordinering gjennom et reisebyrå er kostbart	12
3.2.3	Koordinering direkte gjennom egyptiske myndigheter er billigere, mindre komfortabelt og tar lengre tid.....	13
4	Utreise fra Gazastripen til Egypt	14
4.1	Regulær koordinering via Hamas' innenriksdepartement	14
4.1.1	Kostnader ved regulær koordinering	15
4.2	Spesialkoordinering via reisebyrå for personer som ikke møter de vanlige kriteriene for utreise	15
4.3	Kriterier for kvinner som reiser alene.....	16
4.4	Kriterier for mindreårige som reiser alene	17
4.5	Enkelte nektes utreise fra Gaza og innreise til Egypt.....	17
5	Forhold på reisen mellom Rafah og Kairo	19
6	Referanser	20

1 Innledning

Det finnes to grenseoverganger for persontrafikk inn og ut av Gazastripen. Den ene ligger ved Erez (israelsk) / Beit Hanoun (arabisk) mot Israel i nord, og den andre ligger i Rafah mot Egypt i sør. Trafikk over begge grensepostene er strengt regulert av henholdsvis Israel og Egypt, foruten Hamas på palestinsk side.

Israel innførte restriksjoner på grensetrafikken allerede på 90-tallet, men disse ble forsterket i 2007 etter at Hamas overtok kontrollen på Gazastripen med militærmakt (Gisha 2023). Da proklamerte Israels sikkerhetskabinett at Gazastripen var å regne som «fiendtlig territorium», og stengte grensen for all trafikk, med enkelte unntak (Israel Ministry of Foreign Affairs 2021). Gazas befolkning har i realiteten vært underlagt en blokade i 16 år.

Grenseovergangen til Egypt har siden 2007 vært den eneste reelle veien inn til og ut fra Gazastripen for majoriteten av befolkningen. Denne grensen har derimot også vært stengt i lengre perioder på grunn av den ustabile sikkerhetssituasjon på Sinaihalvøya, og det dårlige forholdet mellom Egypts regime og Hamas (Gisha 2023; HRW 2017, s. 12).

Dette notatet belyser prosedyrer for inn- og utreise til og fra Gazastripen over grenseovergangen i Rafah. Ulike former for koordinering som kreves for å krysse grensen, vil bli redegjort for, og spørsmål om hva som kreves av visum og dokumenter, vil bli besvart. Notatet vil også beskrive forhold knyttet til reisen mellom Rafah og den internasjonale flyplassen i Kairo.

Notatet er en oppdatering av informasjon om grensepassering over Rafah publisert i to notater:

1. Palestina: Passering av grenseovergangene Rafah og Erez til og fra Gazastripen (2017)
2. Palestina: Humanitære forhold på Gazastripen (2021)

Notatet belyser situasjonen slik den var frem til grensen igjen stengte som følge av at det brøt ut ny krig mellom Hamas og Israel 7. oktober 2023.

Figur 1 Kart over Gaza med henvisning til grensepostene

Kilde: HRW 2017.

1.1 Kilder

Landinfo har innhentet informasjon om inn- og utreisemulighetene for Gazas befolkning over flere år. Dette notatet bygger i stor grad på informasjon innhentet på en reise til Palestina i februar/mars 2023. Blant kildene der var grensemyndighetene i Gaza, representert ved lederen for alle Gazas grenseoverganger, lederen for Rafah grenseovergang, med flere. Gazas grensemyndigheter utgår fra Hamas, og Landinfo tar høyde for at kilden ikke kan brukes alene når enkelte aspekter ved grensepassering skal belyses. Derimot anses grensemyndighetene som en pålitelig kilde til å belyse prosedyrer og kriterier for inn- og utreise. I spørsmålet om hvem som risikerer å bli nektet utreise av Hamas, benyttes også andre, mer uavhengige kilder.

Ellers benyttes informasjon fra organisasjonen som koordinerer FNs humanitære arbeid, OCHA, som publiserer månedlige tall på grensetrafikk inn og ut av Gaza, inkludert persontrafikk over Rafah. Tallene OCHA publiserer er hentet fra palestinske Ministry of National Economy, Border and Crossing Authority, FN-organisasjonen UNRWA og Pal-Trade (OCHA 2023a).

Et notat fra FNs høykommissær for flyktninger, UNHCR, som omhandler organisasjonens posisjon i spørsmålet om retur til Gazastripen, benyttes også i redegjørelsen.

Videre bygger temanotatet på informasjon fra den israelske non-profit organisasjonen Gisha. Gisha jobber for å fremme palestinerne bevegelsesfrihet gjennom juridisk bistand og arbeid opp mot israelske myndigheter. Organisasjonen har fulgt situasjonen ved Gazas grenseoverganger i flere tiår, og bistår særlig palestinere fra Gaza med å innhente reisetillatelse fra Israel.

Landinfo har også innhentet informasjon i samtale med konsulen ved Egypts ambassade i Oslo.

I tillegg benyttes åpne nyhetskilder og en rapport fra Human Rights Watch (HRW 2022).

2 Kontroll over grenseovergangen

Inn- og utreiseregler er ikke alltid klart definert. Praksis kan variere avhengig av den rådende politiske og sikkerhetsmessige situasjonen og den reisendes profil, slik som alder, kjønn og politisk tilhørighet. Egyptiske myndigheter kontrollerer den egyptiske siden av grensen, og beslutter hvem som kan reise inn til Egypt fra Gazastripen, og hvem som får reise inn til Gaza fra Egypt. Innreisetillatelse til Egypt er i mindre grad basert på et lovverk enn på egyptiske myndigheters diskresjon (UNHCR 2022, s. 28).

Selv om Israel oppga den direkte kontrollen på palestinsk side av grensen i 2005, har landet fortsatt indirekte innflytelse på grenseovergangen i Rafah gjennom sin kontroll over det palestinske folkeregisteret. Dette fordi det kun er palestinere som er registrert der, og som dermed har palestinsk nasjonalt ID-kort, som får passere (Gisha u.å.).

På den palestinske siden av grensen har Hamas kontroll. Det har partiet hatt siden den voldelige maktovertakelsen av Gazastripen i 2007. De palestinske selvstyremyndighetene (Palestinian Authority/PA), som fortsatt styrer på Vestbredden, tok i en kort periode fra 1. november 2017 over grensekontrollen. Det skjedde i overenstemmelse med Hamas og som følge av en fremforhandlet forsoningsavtale mellom Fatah og Hamas, meklet frem av Egypt (Reuters 2017; BBC 2017).

Forsoningsavtalen hadde også sammenheng med at Hamas hadde utstedt et modifisert tillegg til sitt manifest som åpnet for å akseptere en palestinsk stat innenfor grensen fra 1967. Her ble det ikke lenger referert til en offisiell tilknytning til Det muslimske brorskapet, som er en forbudt bevegelse i Egypt.¹

¹ Egypt erklærte brorskapet for en terrororganisasjon etter militærkuppet sommeren 2013 (Laub 2019).

Dette ledet til et bedre forhold mellom Egypts regime og Hamas (Al Jazeera 2022).

PAs kontroll på Rafah varte kun frem til 6. januar 2019. Da gjenopptok Hamas grensekontrollen (Al-Mughrabi 2019).

Selv i perioden da PA kontrollerte grenseovergangen på palestinsk side, hadde Hamas en egen kontrollpost der politiet sjekket reisedokumentene til alle reisende før de ankom PAs grensekontroll (Reuters 2017). Dette ble bekreftet i et møte Landinfo hadde med EUBAM (European Union Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point) i Tel Aviv i november 2019. Ifølge lederen for EUBAM måtte man registrere seg for utreise hos Hamas selv om PA kontrollerte grensen. I 2021 uttalte EUBAM (webinar august 2021) at PAs rolle på grensen var begrenset til å stemple de reisendes pass, mens all forhåndsklarering var foretatt av Hamas.

Per i dag er det fortsatt Hamas som kontrollerer den palestinske siden av grensen, mens Egypt kontrollerer på egyptisk side. Kilder hevder at ingen får reist ut av Gaza uten Hamas' kjennskap og aksept (NRC, møte mars 2023; EUBAM, møte november 2019). Ingen kan heller slippe inn i Egypt uten egyptisk tillatelse (Gazas grensemyndigheter, møte mars 2023).

2.1 Egypt kontrollerer grensens åpningstid

Det er i praksis egyptiske myndigheter som bestemmer grensens åpningstider. Som nevnt innledningsvis, har de holdt grensen stengt i lange perioder siden Hamas overtok makten i Gaza i juli 2007. Stengningsregimet har i all hovedsak variert alt etter som hvem makthaverne i Egypt er. Under president Mohamed Mursis styre i 2012–2013 var grensen åpen, og det var ingen begrensninger i antall passerende per dag. Etter at hæren med nåværende president Abdel Fatah el-Sisi² tok over makten i Egypt i 2013, ble derimot grensen igjen praktisk talt strengt (MEMO 2022). Mursi tilhørte Det muslimske brorskap, som har nære bånd til Hamas, mens Sisi anser Hamas som en sikkerhetstrussel. I perioden mellom 2014 og 2018 var grensen i hovedsak stengt, men den ble åpnet på enkelte dager, med kort forvarsel.

Grensen åpnet igjen i 2018, men da pandemien brøt ut i mars 2020, stengte den på nytt, dog ikke helt uten unntak. Dette fremkommer blant annet av OCHAs oversikt over antall personer som krysset grensen til og fra Egypt per måned i 2020. Selv om ingen fikk reise ut av Gaza før i august, fikk enkelte reise inn til Gaza både i april og i mai 2020. I august, september og november fikk enkelte både reise inn og ut av Gaza, selv om grensen i all hovedsak var stengt (OCHA

² Sisi tok ikke formelt over som president før etter presidentvalget sommeren 2014. Etter kuppet hadde man først et overgangsregime ledet av høyesterettsjustitiarius Adly Mansour (Kingsley 2014).

2023a; Al Jazeera 2020). Grensen ble åpnet igjen på regulær basis i februar 2021 (Al Jazeera 2021), og var åpen helt til en ny krig brøt ut mellom Israel og Hamas 7. oktober 2023. Normal åpningstid har vært fra søndag til og med torsdag, fra soloppgang til solnedgang.

Mer detaljert informasjon om antall dager per år grensen har vært åpen det siste tiåret, finnes på nettsidene til Gisha (2023) og OCHA (2023a) .

3 Innreise til Gazastripen fra Egypt

3.1 Krav om palestinsk ID-kort

Palestinere som skal reise til Gazastripen fra et tredjeland via Egypt, må være registrert på Gazastripen i det palestinske folkeregisteret og ha palestinsk ID-kort som indikerer tilhørighet til Gaza (UNHCR 2022, s. 30; Egypts konsul, telefonsamtale desember 2023; EUBAM, webinar august 2021). Palestinere med palestinsk folkeregistrering og ID-kort kan reise inn med palestinsk eller utenlandsk pass. Det betyr at kravet om å være folkeregistrert også gjelder for palestinere med et annet lands statsborgerskap. Det er Egypt som setter disse betingelsene og ikke palestinske myndigheter (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023).

Palestinere som derimot ikke er registrerte i det palestinske folkeregisteret, og som dermed mangler palestinsk nasjonalt ID-kort, kan altså ikke reise inn til Gaza. Dette ble bekreftet av Egypts konsul i Norge i samtale med Landinfo i desember 2023. Dette gjelder for eksempel palestinere fra Syria og Libanon med palestinske spesialpass, som ofte omtales som «00-pass». I disse passene er identitetsnummeret erstattet med et nummer som innledes med to eller flere nuller. Personer med slike pass kan kun reise inn til Gaza dersom de har en ektefelle som er bosatt og registrert i Gaza, eller dersom de har nær familie der. Personer i denne kategorien må sende en søknad til egyptiske myndigheter, og legge frem ekteskapsattest og kopi av ektefellens eller slektningens ID-kort for å bli klarert for innreise til Gaza. Det er ikke tilstrekkelig å kun fremvise vielsesattest (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023).

3.2 Reisen må koordineres med egyptiske myndigheter

Alle Palestinere, uavhengig av om de reiser med palestinsk eller utenlandsk pass, må koordinere innreisen med egyptiske myndigheter (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023). For kvinner, barn og eldre menn kan dette gjøres på flyplassen i Kairo, men for andre må dette gjøres på forhånd. Det kan enten gjøres ved en egyptisk ambassade eller via et turistbyrå, som for eksempel Hala Tourism

& Consulting Services, som har filialer både på Gazastripen og i Egypt. Selskaper som Hala Tourism & Consulting Services (vanligvis omtalt som Hala company) er koblet opp mot egyptiske myndigheter, og mot betaling ordner de med visum (hvis nødvendig), sikkerhetsklarering og transport mellom Kairo flyplass og Rafah. Man kan enten få en slektning i Gaza til å arrangere reisen gjennom Hala Tourism & Consultings samarbeidspartner i Gaza, eller kontakte selskapet på egen hånd via dets Facebook-side.³ Det finnes også kontorer i Europa som bistår med koordinering for reiser til Gaza. All koordinering må ordnes før man reiser (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023).

3.2.1 Visumkrav til Egypt

Palestinere som skal oppholde seg i Egypt utenfor transittområdet, må ha visum til Egypt. Palestinere som kun skal oppholde seg i transittområdet, trenger sikkerhetsklarering, men ikke visum. Transittområdet inkluderer oppholdet på flyplassen og busstransport til Rafah organisert av egyptiske myndigheter.

For personer som kun skal oppholde seg i transitt i Egypt

Palestinere som skal reise til Gaza fra et tredjeland via Egypt, kan oppholde seg i transitt på flyplassen i Kairo og bli transportert til grensen i Rafah uten visum (UNHCR 2022, s. 30; EUBAM, webinar august 2021; Egypts konsul i Norge, telefonsamtale desember 2023). Kvinner og barn trenger ikke å forhåndsklareres av egyptiske myndigheter, men må gjennom en sikkerhetsklarering ved ankomst i Kairo før de kan reise videre til Gaza. For menn over 40/45 år gjelder samme prosedyre. Menn mellom 18 og 40/45 år må derimot søke om en forhåndsklarering, enten via Hala eller ved en egyptisk ambassade før avreise. Det kan variere hvor lang tid det vil ta å få svar på søknaden fra den egyptiske ambassaden, men man må regne med en måneds behandlingstid, ifølge Egypts konsul i Norge (telefonsamtale, desember 2023). Ved ankomst i Kairo må de, ifølge konsulen, gjennom en ny sikkerhetsklarering. Personer som blir akseptert, får reise videre, mens de som blir avvist, må returnere dit de kom fra. Det kan skje at personer som hadde blitt forhåndsklarert gjennom ambassaden, blir avvist.

For personer som arrangerer egen transport til Gaza

Palestinere som ønsker å organisere egen transport mellom Kairo og Gaza, vil måtte oppholde seg utenfor transittområdet, og trenger derfor visum til Egypt. Kvinner, barn og menn over 40 år (i henhold til noen kilder 50 år) kan kjøpe visum på flyplassen. Det koster 25 USD (UNHCR 2022, s. 30; Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023).

³ [#هالا بالإستشارات والخدمات السياحية - Explore | Facebook](#)

Menn mellom 18 og 40 år må innhente sikkerhetsklarering og visum ved en egyptisk ambassade før de ankommer Egypt. Innvilgelse av visum forutsetter at personen sikkerhetsklareres (UNHCR 2022, s. 30). Ifølge grensemyndighetene i Gaza (møte mars 2023) og en representant for EUBAM (webinar august 2021) blir menn i denne aldersgruppen som reiser alene, nektet visum. Egypts konsul i Norge hevdet i samtale med Landinfo (desember 2023) at menn i denne alderen blir gjenstand for en grundig bakgrunnssjekk før de innvilges innreise til Egypt og videre reise til Gaza. Alle må oppgi en plausibel grunn for å reise inn. Det kan for eksempel være for å besøke familie. Egyptiske myndigheter vil da kunne undersøke om vedkommende fortsatt har nær familie i Gaza. Ifølge konsulen reiser de aller fleste palestinere direkte til Gaza, og oppholder seg derfor kun i transitt. Konsulen la til at også 16-17-åringer blir gjenstand for grundig bakgrunnssjekk.

Ifølge EUBAM (webinar, august 2021) vil menn mellom 16 og 40 år som reiser alene, bli eskortert av politiet direkte fra flyplassen i Kairo til Rafah, og motsatt, fra Rafah til flyplassen ved utreise.

3.2.2 Koordinering gjennom et reisebyrå er kostbart

En koordinert reise med Hala Tourism & Consulting Services er kostbart og inkluderer VIP-transport fra flyplassen til Rafah. Selskapet portretterer seg selv som et selskap som tilbyr reise-, turisme- og persontransporttjenester (VIP) til Rafah-overgangen, med de beste rutene og de nyeste transportmidlene (Hala Tourism & Consulting Services 2023).

Ifølge Human Rights Watch (HRW 2022) eies det Kairo-baserte selskapet Hala Tourism & Consulting av en egyptisk næringslivsmann med nære bånd til Egypts president og landets militære og etterretning. Dette setter selskapet i stand til å tilby reiser uten lang ventetid og uten strenge kontroller ved egyptiske sjekkpunkter på veien mellom Kairo og Rafah.

Koordinering gjennom Hala har pågått i det stille i flere år med egyptiske myndigheters viten og vilje, men ordningen ble først offisiell i 2019 (MEMO 2019; Dalloul 2021). Det har også vært mulig å koordinere reisen med andre i Gaza med riktig nettverk til aktører på egyptisk side av grensen, men disse ordningene er mindre kjent.⁴

Det finnes ulike typer koordinering. Vanlig koordinering, som kan ta en ukes tid å få i stand, er noe rimeligere enn VIP-koordinering, som kan ordnes på to til tre dager (Landinfo 2021, s. 39; EUBAM, webinar august 2021).

⁴ Dette omtales i Landinfos temanotat «Palestina: Humanitære forhold på Gazastripen» (2021, s. 39).

Prisen for slik koordinering har variert mellom noen hundre og flere tusen amerikanske dollar i løpet av de siste årene, alt avhengig av hvor vanskelig det har vært å reise inn og ut av Gazastripen (HRW 2022). I 2019 kostet det 600 USD å reise inn til Gaza med Hala-selskapets koordinering (MEMO 2019), og det samme skal ha vært tilfelle i 2022, i henhold til informasjon UNHCR har innhentet fra den israelske organisasjonen Gisha (UNHCR 2022, s. 30).

Ifølge Gazas grensemyndigheter varierer prisen etter sesong. I mars 2023 var den redusert til rundt USD 300, grunnet lavsesong. Prisen var forventet å stige til rundt 700 USD i sommersesongen (Gazas grensemyndigheter, møte mars 2023).

I henhold til EUBAM (webinar august 2021) har det også vært mulig for personer som har vært på Egypts svarteliste, å få utreise fra Gaza gjennom privat koordinering. Dette kunne koste rundt 1800 USD.

3.2.3 Koordinering direkte gjennom egyptiske myndigheter er billigere, mindre komfortabelt og tar lengre tid

Dersom man returnerer via flyplassen i Kairo uten visum til Egypt, eller uten å koordinere med en agent eller et reisebyrå, organiseres reisen derfra til Gaza av egyptiske myndigheter. Idet de reisende ankommer den internasjonale flyplassen i Kairo, blir de ledet til et eget transittområde på flyplassen der de må vente på transport til Gaza. Avhengig av antall reisende, kan dette ta flere dager.

Transporten skjer med en konvoi organisert av egyptiske myndigheter. Konvoien går når man har samlet opp et tilstrekkelig antall reisende, og den blir eskortert av egyptisk politi helt frem til grenseterminalen i Rafah. I transitt må alle som skal til Gaza levere inn sine pass, og disse blir først returnert ved ankomst i Rafah. Ifølge UNHCR har egyptiske myndigheter tillatt enkelte sårbare grupper, som eldre og personer med helseutfordringer, å arrangere eget opphold utenfor transittområdet i påvente av transport til Gaza (UNHCR 2022, s. 30).

Ifølge Gazas grensemyndigheter (møte mars 2023) vil alle som reiser uten spesialkoordinering med et privat reisebyrå, være under strengt oppsyn fra hæren fra de ankommer Kairo internasjonale flyplass til de er fremme ved grenseterminalen i Rafah. Både spise- og toalettpauser gjøres under hærens oppsyn.

Ifølge personer HRW (2022) har snakket med, oppleves forholdene i transitt som en fengselscelle med begrensede og uhygieniske fasiliteter. I tillegg hevdes det at man må bestikke vaktene for å få lov til å forlate rommet for å kjøpe mat og drikke, og for å unnsnippe mishandling under oppholdet.

4 Utreise fra Gazastripen til Egypt

På samme måte som ved innreise til Gaza, finnes det to måter å organisere utreise fra Gaza via Rafah på. Den ene måten, som lenge var den eneste offisielle metoden, er regulær koordinering via Hamas' innenriksdepartement. Den andre metoden er å betale for koordinering arrangert via et privat reisebyrå i Gaza, eventuelt gjennom andre med gode kontakter inn mot egyptiske sikkerhetsmyndigheter.

De som reiser ut av Gaza blir i likhet med de som reiser inn, gjenstand for streng egyptisk sikkerhetsk kontroll (Sullivan 2023; Grensemyndighetene på Gaza, møte mars 2023).

Utreise fra Gaza via Egypt gir ikke palestinere mulighet til å reise videre til Israel eller Vestbredden (Gisha 2021; HRW 2022).

4.1 Regulær koordinering via Hamas' innenriksdepartement

Utreise via Egypt med regulær koordinering gjennom de-facto-myndighetene på Gazastripen krever at man registrerer seg ved Hamas' innenriksdepartement.

Dette kan gjøres online på departementets nettside (UNHCR 2022, s. 29).

Departementet har en egen avdeling som er ansvarlig for å registrere de som ønsker å reise ut (Gazas grensemyndigheter, møte mars 2023).

Ifølge EUBAM (webinar, august 2021) var ikke systemet for online-registrering operativt i august 2021, og personer som ønsket å reise ut måtte derfor henvende seg personlig til Innenriksdepartementet i Gaza. Landinfo ser ikke bort fra at dette også har vært tilfelle ved flere anledninger.

Egypt tillater kun et begrenset antall reisende ut av Gazastripen med koordinering gjennom Hamas-myndighetene per dag, og har derfor innført noen kriterier som gis prioritet. Kriteriene for innreise til Egypt for reisende med regulær koordinering, er følgende (Gisha 2023; Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023):

- Personer med oppholdstillatelse i utlandet eller med utenlandsk pass.
- Pasienter med henvisning til medisinsk behandling i Egypt.
- Personer med visum til et tredjeland basert på arbeid, studier eller familiebesøk.

Når man registrerer seg for utreise på Innenriksdepartementets nettside, må man legge ved dokumentasjon på formålet med reisen (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023).

Ventetiden fra man registrerer seg til man får reise ut, har variert enormt fra år til år. I perioder har man måttet vente flere måneder på svar. Ifølge OCHA (2023b) har ventetiden blitt redusert til to–fire uker det siste året.

Innenriksdepartementet i Gaza har ansvar for å klarere innreisen til Egypt med egyptiske myndigheter. Når en person er klarert for utreise, vil vedkommende kunne finne navnet sitt på en liste på Innenriksdepartementets nettsider. Der vil det informeres om dato for innvilget reise (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023). Ifølge EUBAM (webinar august 2021) vil man også få en SMS tilsendt når dato for utreise er klarert.

4.1.1 Kostnader ved regulær koordinering

Palestinere som forlater Gaza, betaler 65 NIS (ca. 18 USD) i utreiseavgift. Dette inkluderer transporten med buss fra palestinsk side av terminalen til egyptisk side (ca. 200 meter). Palestinere som ikke skal direkte til flyplassen for å reise til et tredjeland, trenger visum til Egypt. Det koster 35 USD. For andre, som kun skal være i transitt i Egypt, er det ikke krav om visum (Gazas grensemyndigheter, møte mars 2023).

Ifølge informasjon UNHCR (2022, s. 29) har innhentet fra Gisha, koster busstransporten fra Rafah til Kairo 300 egyptiske pund (ca. 20 USD).

4.2 Spesialkoordinering via reisebyrå for personer som ikke møter de vanlige kriteriene for utreise

Personer som ønsker å reise ut fra Gaza, men som ikke tilhører noen av de prioriterte gruppene, kan betale et privat reisebyrå i Gaza for koordinering av reisen med Hala Tourism & Consulting i Egypt (Gisha 2023; Gisha, nettmøte september 2022; OCHA 2023; Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023). Hala-selskapet ordner visum og sikkerhetsklarering direkte med egyptiske myndigheter.

Tillatelsen sendes fra Egypt til reisebyrået i Gaza og publiseres på nettsiden til Innenriksdepartementet i Gaza (Gisha, nettmøte september 2022).

Ifølge EUBAM (møte 2019) fikk man tilbud om å betale for VIP-koordinering også når man søkte via Hamas' innenriksdepartement. EUBAM opplyste at koordinering den gang kostet 2000–4000 USD. Landinfo vet ikke hvordan dette foregikk i praksis, men høyst sannsynlig kunne det ordnes dersom man tok personlig kontakt med noen i Innenriksdepartementet.

En reise koordinert gjennom Hala, kan komme i stand på to til fire dager (Gisha, nettmøte september 2022). Hala stiller med privat transport som er langt mer behagelig enn en reise med regulær koordinering. Halas' biler slipper å stoppe ved

sjekkpunktene på Sinaihalvøya, og man trenger ikke å overnatte ved al-Arish. Avhengig av pris, kan man også slippe å overnatte før man krysser Suezkanalen, og reise videre til Kairo.

Ifølge en reiselivsagent i Gaza, som uttalte seg til Middle East Monitor i 2021, koster det 100 USD å foreta en sikkerhetsklarering på vegne av egyptiske myndigheter. Reiselivsagenten meddelte videre at personer som ikke er svartelistet av egyptiske myndigheter, betaler alt fra 400 USD for vanlig spesialkoordinering og opp mot 5000 USD for VIP-koordinering. Prisen inkluderer reise i taxi direkte til flyplassen. Ved å betale for VIP-koordinering slipper man å bli kontrollert på sjekkpunkter underveis, og hele reisen kan gjennomføres på kun seks til åtte timer (Dalloul 2021).

Grensemyndighetene i Gaza (møte mars 2023) hevdet reisen kunne ta noe lenger tid selv med Hala-koordinering, og antydte én til to dager. Tidsaspektet avhenger høyst sannsynlig av om man må overnatte ved fergeleiet ved al-Faradan, før man krysser Suezkanalen eller ikke. Om man kjører direkte, kan man benytte seg av en undersjøisk tunell. Denne kan ikke benyttes for palestinere som ikke har betalt for VIP-koordinering. De må krysse kanalen med ferge, og ventetiden for å komme med på den kan være lang.

Prisen for spesialkoordinering via et reisebyrå eller andre med nær forbindelse til viktige aktører på egyptisk side, har variert. Det kan skyldes forhold som hvorvidt grensen har vært åpen på generell basis eller ikke, transportform og den reisendes profil. De aller høyeste prisene har nok likevel blitt forlangt i de periodene grensen var mer stengt enn åpen.

4.3 Kriterier for kvinner som reiser alene

I 2017 vedtok de palestinske selvstyremyndighetene, PA, at palestinske kvinner over 18 år ikke trenger å legge frem tillatelse fra mannlig verge for å reise alene ut av Palestina. Dette gjelder også i Gaza, ifølge de lokale grensemyndighetene (møte mars 2023), som hevder at kvinner som har fylt 18 år, kan reise ut fra Gaza alene. Det ble nevnt at særlig kvinnelige utenlandsstudenter reiser ut på egen hånd. Kvinner blir ikke spurt om formålet med reisen dersom de har koordinert reisen med Hala Company, ifølge grensemyndighetene. Om situasjonen er annerledes for kvinner som reiser uten spesialkoordinering med Hala, ble det ikke gjort rede for.

HRW (2023, s. 8) hevder imidlertid at Hamas har innført en annen praksis. Da grensen mot Egypt åpnet igjen i februar 2021, utstedte Høyesterettsrådet i Gaza (Supreme Judicial Council) et dekret om at en ugift kvinnes verge skulle ha rett til å nekte henne utreise. Etter omfattende protester ble dekretet modifisert, og ny instruks fastslo at en verge kan søke domstolen om utreisenekt for en ugift kvinne dersom reisen anses å volde henne alvorlig skade. Foreldre eller farfar kan også

søke om reisenekt for voksne barn og barnebarn, uavhengig av kjønn, hvis de kan vise til at reisen vil føre til alvorlig skade («absolute harm») (HRW 2023, s. 81-83). På bakgrunn av dette hender det at Hamas' grenseoffiserer spør kvinner som reiser alene, om de har tillatelse fra verge. Ifølge HRW (Begum 2021) kan kvinnen bli nektet utreise idet hennes verge har søkt om utreisenekt, selv om domstolen ennå ikke har behandlet saken. I september 2021 ble en kvinne som var på vei til studier i utlandet, stoppet av palestinske grensemyndigheter på Rafah fordi faren hadde søkt om utreisenekt (HRW 2023, s. 82; Akram 2021; Begum 2021). Ifølge HRW (2023, s. 81) har denne praksisen blitt vanligere de siste årene.

En kvinne som reiser alene med barn, må ha et rettsdokument som viser at hun har samtykke fra barnets far. Menn som reiser alene med barn, må ha det samme rettsdokumentet med samtykke fra moren. Rettsdokumentene er digitalt registrert i domstolen (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023).

4.4 Kriterier for mindreårige som reiser alene

Personer under 18 kan normalt sett ikke reise uten sine foreldre. Egyptiske myndigheter vil returnere dem fra grensen. Unntak gis imidlertid for unge menn som har koordinert reisen med Hala Company. Det betyr at en gutt på 17 år kan få reise inn til Egypt på egen hånd (Grensemyndighetene på Gaza, møte mars 2023). Dette bekrefter UNHCRs kommentar om at Egypts innreisereglement ikke nødvendigvis praktiseres etter lovforskrift, men ut fra myndighetenes diskresjon. Hvorvidt Egypt vil tillate innreise for en ensling mindreårig kvinne, har vi ikke informasjon om.

4.5 Enkelte nektes utreise fra Gaza og innreise til Egypt

Som det fremgår av redegjørelsen over, er det kun enkelte prioriterte grupper som kan reise ut av Gaza med regulær koordinering gjennom Hamas. Alle andre må betale for å få koordinert reisen gjennom private aktører. Ingen kan derimot forlate Gazastripen uten Hamas' godkjenning, og ingen kan reise inn uten aksept fra Egypt.

Ifølge lokale grensemyndigheter i Gaza (møte mars 2023) blir kun personer som har en pågående rettsprosess, nektet utreise fra palestinsk side. Det kan være personer som har uoppgjort gjeld, eller personer som er anmeldt for andre forhold. Disse vil ikke bli satt på Hamas sin liste over klarerte personer for utreise selv om de har betalt for koordinering gjennom private aktører. Grensepersonellet på Rafah har digital tilgang til domstolenes lister og vil kunne se om det foreligger en pågående sak, eller om noen har anmodet utreisenekt for en person. På spørsmål om en person vet at hen er nektet utreise, ble det sagt at de fleste vil være klar over det. Det ble lagt til at de som likevel ønsker å reise, vil forsøke å få fjernet reisenektordren ved å rydde opp i forholdet man er involvert i. Dette lar seg derimot ofte ikke gjøre, enten fordi saken fortsatt er under etterforskning, eller

fordi personen som har anmeldt forholdet, ikke aksepterer tilbudet vedkommende har kommet med for å bilegge konflikten.

I den amerikanske rapporten om menneskerettslige forhold i de palestinske områdene for 2022, fremkommer det at journalister, ungdomsaktivister og andre som har kritisert Hamas i media eller på sosiale medier, også har blitt nektet utreise av Hamas (U.S. Department of State 2023, s. 35). Dette ble bekreftet av representanter for Fatah Youth, som Landinfo møtte i Gaza i mars (møte februar 2023). Blant medlemmer av Fatah Youth var det flere som hevdet at de nektes utreise på grunn av sin politiske bakgrunn.

Selv om det er vanskelig å finne tall på hvor mange som nektes utreise av Hamas, føres det statistikk på antall som nektes innreise til Egypt av egyptiske myndigheter. I august 2023 gjaldt det 314 personer, en økning fra 216 måneden før. Dette er personer som hadde blitt forhåndsklarert for reise og som hadde ankommet egyptisk side av grenseterminalen. De som blir stoppet på grensen får sjelden en begrunnelse, men ifølge grensemyndighetene i Gaza (møte mars 2023) oppgir egyptiske myndigheter årsaker som sikkerhetshensyn eller begrensning på antall reisende per dag. Dette rammer særlig menn i alderen 18–40 år (OCHA 2023b).

Ifølge grensemyndighetene på Gazastripen (møte mars 2023) får ikke menn under 40/45 år krysse grensen uten koordinering med Hala eller andre aktører med nære kontakter opp mot egyptiske myndigheter. Unntak gjelder for menn som reiser med en av foreldrene, og for menn med oppholdstillatelse i et europeisk land. EUBAM (webinar august 2021) hevdet også at menn i alderen 16–40/45 år ble nektet innreise til Egypt fra Gaza uten spesialkoordinering.

Grensemyndighetene opplyste at 20–25 personer blir avvist av egyptiske myndigheter på grensen hver dag. Dette kan også gjelde reisende i de prioriterte gruppene, slik som personer med helseproblemer som skal til Egypt for behandling. Dersom de har mangelfull dokumentasjon, blir de avvist på egyptisk side (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023). På spørsmål om hvorfor mangelfull dokumentasjon ikke avdekkes allerede på palestinsk side av grensen, var svaret fra Hamas' grensemyndigheter at de ikke sjekker kvaliteten og detaljene på dokumentasjonen om avtalt helsebehandling i Egypt, visum, eller oppholdstillatelse i et tredje land, fordi de mener alle palestinere har en rett til å reise inn og ut av Gaza.

5 Forhold på reisen mellom Rafah og Kairo

Reisen mellom Rafah og Kairo har blitt beskrevet som langtekkelig, utrygg (Gisha 2022) og uhygienisk (Dalloul 2021; Press House, møte februar 2023). Før man begynte å tilby VIP-arrangementer, måtte alle reisende benytte seg av busstransport organisert av egyptiske myndigheter. Reisen tok to til tre dager, og passasjerene måtte overnatte ved to av sjekkpunktene; det ene ved al-Arish, og det andre ved al-Faradan, nær Suezkanalen. Grunnen til at man ikke kunne kjøre direkte, var at egyptiske myndigheter hadde innført portforbud om natten på Sinaihalvøya (Times of Israel 2021). Ved al-Arish finnes det overnattingsmuligheter, men ved al-Faradan må de reisende overnatte i bilen eller på bussen. Noen velger å sove under åpen himmel. Der finnes heller ingen hygieniske fasiliteter (Dalloul 2021).

Etter at privat koordinering kom i stand i 2016, kunne de som hadde koordinert reisen med egyptiske aktører reise på en langt mer behagelig måte. Det har blitt hevdet at egyptiske myndigheter har gjort reisen uten koordinering unødig vanskelig for å få flest mulig av de reisende til å betale for en mer komfortabel reise (Times of Israel 2021).

Reisende som har arrangert utreise via Innenriksdepartementet i Gaza, reiser i hovedsak med buss til Kairo. Denne reisen kan fortsatt ta to til tre dager (Grensemyndighetene i Gaza, møte mars 2023). Personer som reiste på pilgrimsreise sommeren 2023, uttrykte overfor Al Jazeera at de bekymret seg for den lange bussturen til flyplassen i Kairo (Humaid 2023). Foruten at reisen tok lang tid, skyldtes nok dette også uverdigg behandling av de reisende fra de egyptiske soldatene på sjekkpunktene på Sinaihalvøya (Dalloul 2021; MEMO 2022).

HRW skriver at Egypts restriktive politikk ved grensen, i tillegg til unødvendige forsinkelser og dårlige behandling av de reisende, tilsvarer brudd på menneskerettighetene (HRW 2022).

Skriftlige kilder

- Akram, F. (2021, 5. november). Hamas 'guardian' law keeps Gaza woman from studying abroad. *AP*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/lifestyle-africa-middle-east-travel-europe-caac402591e4c13b496608947d2021f1> [lastet ned 12. desember 2023].
- Al-Mughrabi, N. (2019, 8. januar). Egypt limits Gaza passage after Palestinian Authority quits border crossing. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-palestinians-gaza-egypt-idUSKCN1P21AJ> [lastet ned 21. september 2023].
- Al Jazeera (2020, 12. august). In Pictures: Egypt-Gaza Rafah border crossing opens for 3 days. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/gallery/2020/8/12/in-pictures-egypt-gaza-rafah-border-crossing-opens-for-3-days/> [lastet ned 21. september 2023].
- Al Jazeera (2021, 10. februar). Egypt 'indefinitely' opens Rafah border crossing with Gaza Strip. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/10/egypt-opens-rafah-border-crossing-with-blockaded-gaza-strip> [lastet ned 1. desember 2023].
- Al Jazeera (2022, 26. april). Egypt's role in Gaza: More than a mediator. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2022/4/26/egypts-role-gaza-more-than-mediator> [lastet ned 20. oktober 2023].
- BBC (2017, 1. november). Hamas hands PA control of Gaza border crossings. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-41830114> [lastet ned 23. september 2023].
- Begum, R. (2021, 2. november). *Woman in Gaza Fights Travel Ban Imposed by Her Father*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/11/02/woman-gaza-fights-travel-ban-imposed-her-father> [lastet ned 13. desember 2023].
- Dalloul, M. (2021, 19. august). The Rafah Border Crossing is a painful path for Gaza's Palestinians. *Middle East Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.middleeastmonitor.com/20210819-the-rafah-border-crossing-is-a-painful-path-for-gazas-palestinians/> [lastet ned 21. september 2023].
- Gisha (2021, 23. august). *Rafah Crossing closed until further notice, stranding thousands*. Tel Aviv: Gisha. Tilgjengelig fra <https://gisha.org/en/rafah-crossing-closed-until-further-notice-stranding-thousands/> [lastet ned 29. november 2023].
- Gisha (2022, januar). *Movement of people via Rafah Crossing*. Tel Aviv: Gisha. Tilgjengelig fra <https://gisha.org/en/movement-of-people-via-rafah-crossing/> [lastet ned 14. august 2023].
- Gisha (2023, 28. juni). *Gaza up close*. Tel Aviv: Gisha. Tilgjengelig fra <https://features.gisha.org/gaza-up-close/> [lastet ned 12. desember 2023].
- Gisha (u.å.). *FAQs*. Tel Aviv: Gisha. Tilgjengelig fra <https://gisha.org/en/faqs/> [lastet ned 6. desember 2023].
- Hala Tourism & Consulting Services (2023). *Hala Tourism & Consulting Services*. Facebook. Tilgjengelig fra <https://www.facebook.com/HalaTravel.EG> [lastet ned 12. desember 2023].
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2017, april). *Unwilling or unable. Israeli Restrictions on Access to and from Gaza for Human Rights Workers*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig

- fra https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/israelpalestine0417_web.pdf [lastet ned 30. november 2023].
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2022, 22. juni). *Gaza: Israel's 'Open-Air Prison' at 15*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2022/06/14/gaza-israels-open-air-prison-15> [lastet ned 17. august 2023].
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2023, juli). *Trapped. How Male Guardianship Policies Restrict Women's Travel and Mobility in the Middle East and North Africa*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2023/09/wrd_mena0723%20web.pdf [lastet ned 16. oktober 2023].
- Israel Ministry of Foreign Affairs (2021, 16. august). *Security Cabinet declares Gaza hostile territory*. Tel Aviv: Israel Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <https://www.gov.il/en/Departments/General/security-cabinet-declares-gaza-hostile-territory> [lastet ned 29. november 2023].
- Kingsley, P. (2014, 8. juni). Egypt's Sisi sworn in as president. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2014/jun/08/egypt-sisi-sworn-in-president> [lastet ned 6. desember 2023].
- Landinfo (2021, 1. desember). *Palestina: Humanitære forhold på Gazastripen*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2021/12/Temanotat-Palestina-Humanitaere-forhold-i-Gaza-01122021.pdf> [lastet ned 5. desember 2023].
- Laub, Z. (2019, 15. august). *Egypt's Muslim Brotherhood*. New York: Council on Foreign Relations. Tilgjengelig fra <https://www.cfr.org/background/egypts-muslim-brotherhood> [lastet ned 6. desember 2023].
- MEMO, dvs. Middle East Monitor (2019, 11. juni). Egypt company launches 'VIP travel service' for Gaza Palestinians. *Middle East Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.middleeastmonitor.com/20190611-egypt-company-launches-vip-travel-service-for-gaza-palestinians/> [lastet ned 26. september 2023].
- MEMO, dvs. Middle East Monitor (2022, 14. juni). Egypt 'exacerbating' rights violation at Rafah Crossing to Gaza, says HRW. *Middle East Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.middleeastmonitor.com/20220614-egypt-exacerbating-rights-violation-at-rafah-crossing-to-gaza-says-hrw/> [lastet ned 1. desember 2023].
- OCHA (2023a). *Gaza crossings: movement of people and goods*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra <https://ochaopt.org/data/crossings> [lastet ned 21. september 2023].
- OCHA (2023b, 18. september). *Movement in and out of Gaza - update covering August 2023*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra <https://ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-august-2023> [lastet ned 27. september 2023].
- Reuters (2017, 18. november). Egypt-Gaza border opens under PA control for first time in a decade. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-palestinians-reconciliation-rafah-idUSKBN1DI0C9> [lastet ned 21. september 2023].
- Sullivan, H. (2023, 19. oktober). Egypt's Rafah crossing: when will aid begin to enter Gaza and why has it been closed? *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/19/egypt-rafah-crossing-aid-enter-gaza-why-closed-israel-us-egypt> [lastet ned 5. desember 2023].

Times of Israel (2021, 21. november). 'Path of humiliation': Anger grows as Gazans lament arduous, costly travel to Egypt. *Times of Israel*. Tilgjengelig fra <https://www.timesofisrael.com/path-of-humiliation-anger-grows-as-gazans-lament-arduous-costly-travel-to-egypt/> [lastet ned 28. september 2023].

U.S. Department of State (2023, mars). *West Bank and Gaza Strip 2022 Human rights report*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/03/415610_WEST-BANK-AND-GAZA-2022-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf [lastet ned 19. oktober 2023].

UNHCR (2022, mars). *UNHCR Position on Returns to Gaza*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/6239805f4.html> [lastet ned 10. november 2023].

Muntlige kilder

Egyptys konsul ved den egyptiske ambassaden i Norge. Telefonsamtale 1. desember 2023.

EUBAM, d.v.s. European Union Border Assistance Mission - Rafah. Møte med Head of Mission og Integrated Border Management Expert i Tel Aviv 1. november 2019.

EUBAM. Presentasjon på webinar i regi av EASO og IGC med tittelen «Humanitarian and Security Situation, Rafah Border Crossing» 31. august 2021.

Fatah Youth. Møte i Gaza 28. februar 2023.

Gisha. Nettmøte i regi av EUAA (European Union Agency for Asylum) og IGC (Intergovernmental Consultations on Migration, Asylum and Refugees) 20. september 2022

Grensemyndighetene i Gaza. Fuad Btehan, direktøren for alle grenseovergangene og direktøren for grenseovergangen i Rafah. Møte i Rafah 1. mars 2023.

NRC, dvs. Norwegian Refugee Council. Møte i Gaza 1. mars 2023.

Press House. Møte med lederen Belal Jadallah i Gaza 28. februar 2023.